

การนำเข้าและการส่งออก Import and Export

ดร. ก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา

การนำเข้าและการส่งออก (Import and Export)

รหัสวิชา 30202-2110

หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเลือก

ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการตลาด

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2563

และใช้ได้กับหลักสูตรปริญญาตรี

เรียบเรียงโดย

ดร.ก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา

การนำเข้าและการส่งออก (Import and Export)

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับหลักการของการนำเข้าและการส่งออก สภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่มีผลกระทบต่อธุรกิจ การนำเข้าและส่งออก การเงินระหว่างประเทศ ระบบข้อมูล การเข้าสู่ตลาดสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและการส่งออก กระบวนการนำเข้าและการส่งออก เอกสารการนำเข้าและการส่งออก พิธีการศุลกากร การขนส่ง การประกันภัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและการส่งออก

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา.

การนำเข้าและการส่งออก = Import and Export -- กรุงเทพฯ : วังอักษร, 2563.
236 หน้า.

1. การค้าระหว่างประเทศ. 2. สินค้าเข้า 3. สินค้าออก I. ชื่อเรื่อง.

382

ISBN 978-616-211-988-0

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย....

บริษัทวังอักษร จำกัด

69/3 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ 10600

โทร. 0-2472-3293-5 โทรสาร 0-2891-0742 Mobile 08-8585-1521

Facebook : สำนักพิมพ์ วังอักษร

e-Mail : wangaksorn9@gmail.com

<http://www.wangaksorn.com>

ID Line : @wangaksorn

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2563

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

โดย บริษัทวังอักษร จำกัด ห้ามนำส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้
ไปทำซ้ำ ดัดแปลง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน ไม่ว่ารูปแบบใด ๆ
นอกจากได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากทางบริษัทฯ เท่านั้น
ชื่อและเครื่องหมายการค้าอื่น ๆ ที่อ้างถึงในหนังสือฉบับนี้
เป็นสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของแต่ละราย
โดย บริษัทวังอักษร จำกัด มิได้อ้างความเป็นเจ้าของแต่อย่างใด

คำนำ

วิชาการนำเข้าและการส่งออก รหัสวิชา 30202-2110 หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเลือก สาขางานการตลาด ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการตลาด **หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2563** และใช้ได้กับหลักสูตรปริญญาตรี นำเสนอเนื้อหาที่เข้าใจง่าย มีลำดับขั้นตอน มีภาพประกอบ และแบบฝึกหัดท้ายบท เพื่อให้นักศึกษาค้นคว้า และทำความเข้าใจเพิ่มเติม โดยผู้เขียนได้บริหารสาระการเรียนรู้ แบ่งเป็น 11 บทเรียน และได้จัดแผนการจัดการเรียนรู้/แผนการสอนที่มุ่งเน้นฐานสมรรถนะ (Competency Based) และการบูรณาการ (Integrated) ตรงตามจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และคำอธิบายรายวิชา ในแต่ละบทเรียน มุ่งให้ความสำคัญส่วนที่เป็นความรู้ ทฤษฎี หลักการ กระบวนการ และส่วนที่เป็นทักษะประสบการณ์ เร่งพัฒนามาตรฐานของผู้เรียนเป็นผู้จัดการแสวงหาความรู้ (Explorer) เป็นผู้สอนตนเองได้ สร้างองค์ความรู้ใหม่ และบทบาทของผู้สอนเปลี่ยนจากผู้ให้ความรู้มาเป็นผู้จัดการชี้แนะ (Teacher Roles) จัดสิ่งแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อความสนใจเรียนรู้ และเป็นผู้ร่วมเรียนรู้ (Co-Investigator) จัดห้องเรียนเป็นสถานที่ทำงานร่วมกัน (Learning Context) จัดกลุ่มเรียนรู้ให้รู้จักทำงานร่วมกัน (Grouping) ฝึกความใจกว้าง มุ่งสร้างสรรค์คนรุ่นใหม่ สอนความสามารถที่นำไปทำงานได้ (Competency) สอนความรัก ความเมตตา (Compassion) ความเชื่อมั่น ความซื่อสัตย์ (Trust) เป้าหมายอาชีพอันยังประโยชน์ (Productive Career) และชีวิตที่มีศักดิ์ศรี (Noble Life) เนือสิ่งอื่นใด เป็นคนดีทั้งกาย วาจา ใจ มีคุณธรรม จรรยาบรรณทางธุรกิจและวิชาชีพ

ส่งเสริมสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ (Vocational Qualification System) สอดคล้องตามมาตรฐานอาชีพ (Occupational Standard) สร้างภูมิคุ้มกัน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ กำลังแรงงาน การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานระดับชาติ (National Benchmarking) และการวิเคราะห์หน้าที่การทำงาน (Functional Analysis) เพื่อให้เกิดผลสำเร็จในภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม ทุกสาขาอาชีพ เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนเข้าสู่สนามการแข่งขันในประชาคมอาเซียน

ดร. ก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา

สารบัญ

บทที่ 1	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการนำเข้าและส่งออก	1
	บทนำ	2
	ความหมาย/คำจำกัดความ	3
	ความจำเป็นของการนำเข้าและส่งออก	8
	ภาพรวมของการนำเข้าและการส่งออกของไทย	9
	ความรู้เกี่ยวกับ GSP	13
	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับแกตต์ (GATT)	14
	นโยบายการค้าต่างประเทศ (Foreign Trade Policy)	16
	กฎหมายมาตรา 301	17
	แบบทดสอบท้ายบท	20

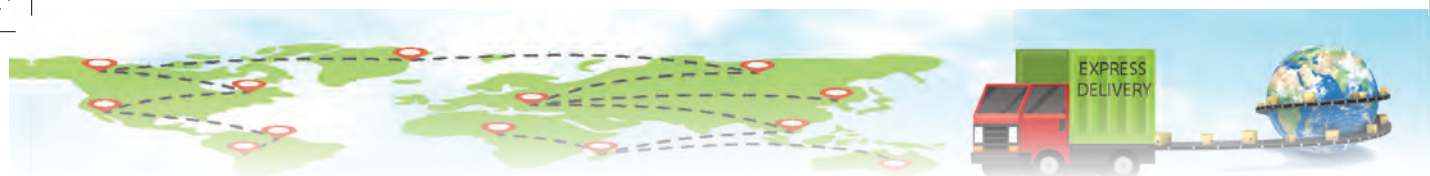

บทที่ 2	สภาพแวดล้อมทางธุรกิจและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออก	23
	สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ	24
	องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออก	27
	แบบทดสอบท้ายบท	30

บทที่ 3	การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ	33
	ลักษณะหรือรูปแบบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ	34
	ผลกระทบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจต่อประเทศไทย	37
	แนวทางการปรับตัวของไทย	40
	แบบทดสอบท้ายบท	42

บทที่ 4 การเตรียมความพร้อมในการทำธุรกิจนำเข้าและส่งออก 44

บทนำ	45
ความพร้อมของผู้ส่งออก	46
การเลือกสินค้าเพื่อการส่งออก	48
การเลือกตลาดที่จะส่งออก	49
แบบทดสอบท้ายบท	51

บทที่ 5 กระบวนการการนำเข้าและการส่งออก 58

ขั้นตอนการนำเข้า	54
ขั้นตอนการส่งออก	58
เอกสารที่ใช้ประกอบการนำเข้า - ส่งออก (Shipping Documents)	63
แบบทดสอบท้ายบท	110

บทที่ 6 พิธีการศุลกากร 113

หลักการผ่านพิธีศุลกากรทางอิเล็กทรอนิกส์	115
พิธีการศุลกากรนำเข้าทางอิเล็กทรอนิกส์ (e - Import)	117
พิธีการศุลกากรส่งออกทางอิเล็กทรอนิกส์ (e - Export)	122
แบบทดสอบท้ายบท	133

บทที่ 7 สิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากรและสิทธิประโยชน์ทางการค้า 136

ภารกิจหลักของกรมศุลกากร	137
สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร	139
สิทธิประโยชน์ทางการค้า	156
แบบทดสอบท้ายบท	159

บทที่ 8

บทบัญญัติเงื่อนไขราคาสินค้าระหว่างประเทศ (Incoterms)

162

ความเป็นมา

163

ความหมายของ Trade Terms ที่ใช้ใน Incoterms 2010

165

คำแนะนำเรื่อง Incoterms สำหรับผู้นำเข้าและผู้ส่งออก

169

แบบทดสอบท้ายบท

170

บทที่ 9

วิธีการชำระเงินและสินเชื่อเพื่อการนำเข้า-ส่งออก

172

ลักษณะพิเศษของการค้าระหว่างประเทศ

173

วิธีการชำระเงินค่าสินค้าในทางการค้าระหว่างประเทศ (Method of Payment)

174

สินเชื่อเพื่อการนำเข้า (Import Financing)

182

สินเชื่อเพื่อการส่งออก (Packing Credit)

183

แบบทดสอบท้ายบท

185

บทที่ 10

การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ

189

ประเภทหรือรูปแบบของการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ

190

การขนส่งสินค้าทางทะเล

192

ประโยชน์ของการขนส่งสินค้าทางทะเลในระบบคอนเทนเนอร์

194

การขนส่งสินค้าทางอากาศ

200

แบบทดสอบท้ายบท

208

บทที่ 11

การประกันภัยการขนส่งสินค้า

212

ความสำคัญของการประกันภัยต่อการค้าระหว่างประเทศ

214

การประกันภัยการขนส่งสินค้าทางทะเล

214

ภัยที่คุ้มครองและเงื่อนไขความคุ้มครอง

215

การเลือกซื้อความคุ้มครอง

221

การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

223

แบบทดสอบท้ายบท

225

บรรณานุกรม

228

บทที่

1

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ การนำเข้าและส่งออก

แนวคิด

การนำเข้าและการส่งออก เป็นวิธีการนำสินค้าจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งทำได้หลายช่องทาง ผู้ประกอบการต้องศึกษาหาความรู้เรื่องระเบียบวิธีการปฏิบัติการนำเข้า-ส่งออกของประเทศตนและประเทศปลายทาง ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่จะนำเข้าหรือส่งออก ศึกษาตลาดเป้าหมาย รวมทั้งค่าใช้จ่ายทั้งเรื่องภาษี ค่าขนส่ง ค่าจัดทำเอกสาร ค่าบรรจุหีบห่อ ตลอดจนการวางแผนการเงิน วิธีการชำระเงินค่าสินค้า และสิทธิประโยชน์ที่ประเทศพัฒนาแล้วให้แก่ประเทศที่กำลังพัฒนาเพื่อให้ราคาสินค้าที่ส่งไปสามารถแข่งขันกับสินค้าอื่น ๆ ในตลาดเป้าหมายได้

สาระการเรียนรู้

ความหมายและความจำเป็นในการนำเข้าและส่งออก บทบาทของการนำเข้าและส่งออก ภาพรวมของการนำเข้าและการส่งออกของไทย ความรู้เกี่ยวกับ GSP, แกดต์ (GATT), นโยบายการค้าต่างประเทศ (Foreign Trade Policy) และกฎหมายมาตรา 301

สมรรถนะประจำบท

แสดงความรู้เกี่ยวกับหลักการนำเข้าและการส่งออก

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. บอกความหมายและคำจำกัดความของการนำเข้า - ส่งออก และคำอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้
2. ระบุจุดประสงค์ของการนำเข้าส่งออกและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
3. อธิบายความจำเป็นและบทบาทของการนำเข้า-ส่งออก
4. บอกภาพรวมของการนำเข้าและการส่งออกของไทย
5. อธิบายความรู้เกี่ยวกับ GSP, แกดต์(GATT), นโยบายการค้าต่างประเทศ (Foreign Trade Policy) และกฎหมายมาตรา 301 ได้

บทนำ

ในอดีตกาลมนุษยักระจัดกระจายเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยแต่ละกลุ่มมีจำนวนคนน้อยมากและต้องทำการผลิตสินค้าต่าง ๆ ขึ้นใช้เองภายในกลุ่ม ท่ามกลางความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งการผลิตในยุคแรกมีลักษณะที่เรียกว่า **การผลิตแบบพอเพียงชีพ หรือพึ่งพาตนเอง (Self-sufficiency)** ต่อมาเมื่อประชากรเพิ่มปริมาณมากขึ้น แต่ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรเริ่มลดลง และจากการที่มนุษย์มีความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด รวมทั้งมีความต้องการแตกต่างกัน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าที่ตนผลิตได้กับสินค้าอีกชนิดหนึ่งที่ตนผลิตไม่ได้ (Barter System) ซึ่งในระบบเศรษฐกิจแบบของแลกของมีปัญหาอุปสรรคมากจนมนุษย์เริ่มรู้จักคิดค้นใช้เงิน (Money) มาเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน โดยในระยะแรกเป็นเงินที่มีโลหะ (Non-Metalic Money) จนพัฒนามาเป็นเงินโลหะ (Metalic Money) และเงินที่ทำด้วยกระดาษ (Paper) เราเรียกยุคนี้ว่า **Money Economy System** ซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจที่ใช้เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนดังเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และมนุษย์ได้พัฒนาก้าวไปอีกขั้นหนึ่งคือการใช้

การนำเข้าและการส่งออก

เครดิต (Credit) เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนแทนการใช้เงินมากขึ้น จนบางคนเรียกยุคนี้ว่า **Credit Economy System** ผลจากการพัฒนาสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนทำให้การค้าทั้งในประเทศและระหว่างประเทศเกิดการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น

ความหมาย/คำจำกัดความ

การนำเข้า (Import, Importing Importation) คือ การนำสินค้าหรือบริการเข้ามาในราชอาณาจักรหรืออาณาเขตของประเทศใดประเทศหนึ่ง

การส่งออก (Export, Exporting Exportation) คือ การส่งสินค้าหรือบริการจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง ทั้งนี้วิธีการนำเข้าและการส่งออกอาจสามารถทำได้ทั้งโดยทางบก ทางเรือ ทางอากาศ และทางท่อ เราเรียกผู้ที่ดำเนินธุรกิจการนำเข้านี้ว่า **ผู้นำเข้า (Importer)** และเรียกผู้ดำเนินธุรกิจการส่งออกว่า **ผู้ส่งออก (Exporter)**

ผู้นำเข้าหรือผู้นำของเข้า (ตามพ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2560) ให้ความหมายรวมถึง เจ้าของผู้ครอบครอง หรือผู้มีส่วนได้เสียในของใด ๆ นับแต่เวลาที่นำของนั้นเข้ามาในราชอาณาจักรจนถึงเวลาที่พนักงานศุลกากรได้ส่งมอบให้ไปโดยถูกต้องพ้นจากอากรขาของพนักงานศุลกากร

ผู้ส่งออกหรือผู้ส่งของออก (ตามพ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2560) ให้ความหมายรวมถึง เจ้าของผู้ครอบครอง หรือผู้มีส่วนได้เสียในของใด ๆ นับแต่เวลาที่นำของเข้ามาในอากรขาของพนักงานศุลกากรจนถึงเวลาที่ได้ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร

ด่านศุลกากร หมายความว่า ท่า ที่ หรือสนามบินที่ใช้สำหรับการนำเข้า การส่งของออก การผ่านแดน การถ่ายลำ และการศุลกากรอื่น เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติพิธีการศุลกากร

การผ่านแดน หมายความว่า การขนส่งของผ่านราชอาณาจักรจากด่านศุลกากรแห่งหนึ่งที่ขนส่งของเข้ามาไปยังด่านศุลกากรอีกแห่งหนึ่งที่ขนส่งของออกไป ภายใต้การควบคุมของศุลกากร โดยมีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของการขนส่งอยู่นอกราชอาณาจักร ไม่ว่าการขนส่งนั้นจะมีการขนถ่ายของเพื่อเปลี่ยนยานพาหนะ การเก็บรักษาของ การเปลี่ยนภาชนะบรรจุของ เพื่อประโยชน์ในการขนส่ง หรือการเปลี่ยนรูปแบบของการขนส่งของด้วยหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ จะต้องไม่มีการใช้ประโยชน์ใด ๆ ซึ่งของนั้นหรือมีพฤติกรรมใด ๆ เพื่อประโยชน์ทางการค้าเกี่ยวกับของดังกล่าวในราชอาณาจักร

การถ่ายลำ หมายความว่า การถ่ายของจากยานพาหนะหนึ่งที่ขนส่งของเข้ามาในราชอาณาจักรไปยังอีกยานพาหนะหนึ่งที่ขนส่งของออกนอกราชอาณาจักร ภายใต้การควบคุมของศุลกากรในด่านศุลกากรแห่งเดียวกัน โดยมีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของการขนส่งอยู่นอกราชอาณาจักร

สินค้านำเข้าและสินค้าส่งออกอาจจำแนกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ สินค้าอุปโภคบริโภค (Consumer Goods) และสินค้าอุตสาหกรรม (Industrial Goods)

จุดประสงค์ของการนำเข้าและการส่งออกและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จำแนกได้ 2 ประการ คือ

1. การนำเข้าและการส่งออกที่มีใช้การค้า
2. การนำเข้าและการส่งออกเพื่อการค้า

1. การนำเข้าและการส่งออกที่มีใช้การค้า หมายถึง การนำเข้าหรือส่งออกที่มีได้เกิดขึ้นจากการซื้อขายกันตามปกติตามหลักการดำเนินธุรกิจทั่วไป แต่เป็นการนำเข้าหรือการส่งออกซึ่งสินค้าหรือบริการที่ไม่ได้มีจุดประสงค์หรือเป้าหมายเพื่อการค้า ซึ่งอาจจำแนกได้ 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1.1 การส่งออกหรือนำเข้าสินค้าในลักษณะต่อไปนี้*

- 1) ตัวอย่างสินค้า
- 2) ของใช้ส่วนตัวของผู้เดินทางไปต่างประเทศ
- 3) ภาชนะหรือสิ่งอื่นใดสำหรับใช้บรรจุของทุกชนิดที่ว่างเปล่า นำออกไปเพื่อบรรจุของในต่างประเทศ และนำกลับเข้ามาในประเทศภายหลัง
- 4) ของที่นำเข้ามา โดยไม่มีการชำระเงิน แล้วส่งกลับคืนออกไปภายในระยะเวลาที่ได้ทำสัญญาไว้กับกรมศุลกากร
- 5) ของที่ส่วนราชการ องค์การรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ นำออกไปซ่อมแซมในต่างประเทศ หรือนำกลับเข้ามาภายหลัง
- 6) เครื่องอุปโภคบริโภคที่ส่วนราชการส่งออกไปใช้ในราชการต่างประเทศ
- 7) ของที่ผู้ได้รับเอกสิทธิ์ทางการทูต ทบวงการชำนาญพิเศษแห่งสหประชาชาติ องค์การหรือสถาบันระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิกส่งออกไป
- 8) ของที่ส่วนราชการ องค์การรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ หรือสภากาชาดไทย บริจาคเพื่อเป็นการกุศลแก่ผู้รับในต่างประเทศ และอื่น ๆ

1.2 ของที่ส่งออกโดยมีใบสุทธินำกลับ ใบสุทธินำกลับเป็นเอกสารที่กรมศุลกากรออกให้สำหรับสินค้าที่ส่งออกไปแล้วจะนำกลับเข้ามาอีกภายหลัง เพื่อยกเว้นภาษีอากรขาเข้า แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

- 1) ของที่ส่งออก รวมทั้งของที่ส่งกลับออกไป ซึ่งนำกลับเข้ามาภายใน 1 ปี โดยไม่เปลี่ยนแปลงลักษณะหรือรูปร่างแต่ประการใด และในเวลาที่ส่งออกนั้นได้รับใบสุทธินำกลับเข้ามาแล้ว
- 2) ของที่นำเข้ามาในประเทศ ซึ่งได้เสียอากรไว้ครบถ้วนแล้ว และภายหลังส่งกลับออกไปซ่อม ณ ต่างประเทศ หากนำกลับเข้ามาภายใน 1 ปี หลังจากที่ได้รับใบสุทธินำกลับเข้ามาซึ่งได้ออกให้ในขณะที่ได้ส่งออกแล้ว

*ตาม พ.ร.บ. ศุลกากร และพ.ร.บ. พิษัตราศุลกากร มักจะเรียก **สินค้า (Goods)** ว่า “ของ”

1.3 ของส่งกลับ หมายถึง ของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร แต่เมื่อได้ตรวจดูแล้วพบว่าไม่เป็นไปตามที่ได้ตกลงกัน จึงขออนุญาตกรมศุลกากรส่งกลับคืนไปให้ผู้ขายในต่างประเทศ

2. การนำเข้าและการส่งออกเพื่อการค้า เป็นการนำเข้าหรือส่งออกที่มีจุดประสงค์และเป้าหมายเพื่อการค้า แสวงหากำไร ซึ่งเราสามารถแบ่งสินค้าได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

2.1 สินค้าหรือของที่ส่งออกหรือนำเข้าได้โดยเสรี หมายถึง สินค้าหรือของที่ผู้ส่งออก/ผู้นำเข้าสามารถส่งออกหรือนำเข้าได้ โดยไม่ถูกห้ามหรือถูกจำกัดหรือถูกควบคุมแต่อย่างใด ซึ่งยังอาจจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) สินค้าหรือของที่ต้องเสียอากร (เสียเต็ม หรือเสียในอัตราพิเศษ)
- 2) สินค้าหรือของที่ได้รับการยกเว้นอากร

2.2 สินค้าหรือของที่ไม่สามารถส่งออกหรือนำเข้าได้โดยเสรี เป็นสินค้าหรือของที่ต้องถูกควบคุมการส่งออกหรือนำเข้า ซึ่งยังจำแนกออกเป็น

1) ของต้องห้าม (Prohibited Goods) คือ ของหรือสินค้าที่มีกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับของทางการกำหนดห้ามนำเข้าและส่งออกโดยเด็ดขาด และในบางกรณี ห้ามการนำผ่านแดนด้วย ผู้นำของต้องห้ามเข้ามาใน หรือส่งออกนอกราชอาณาจักร หรือนำผ่านแดน มีความผิดตามกฎหมายที่ห้ามนั้น และมีความผิดตามกฎหมายศุลกากรด้วย ตัวอย่างของต้องห้าม ได้แก่ ยาเสพติดให้โทษ ธนบัตรปลอม วัตถุลามก ของเลียนแบบเครื่องหมายการค้า สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ สัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ที่อยู่ในบัญชีควบคุมของอนุสัญญาไซเตส ฯลฯ

รูปที่ 1.1 ของต้องห้าม

2) ของต้องจำกัด (Restricted Goods) คือ ของหรือสินค้าที่มีกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับของทางการกำหนดว่า จะต้องได้รับอนุญาตให้นำเข้าหรือส่งออกหรือนำผ่านแดน จากส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อน จึงจะสามารถนำเข้าหรือส่งออกหรือนำผ่านแดนได้ ซึ่งจะต้องนำไปอนุญาตมาแสดงในเวลาปฏิบัติพิธีการศุลกากรด้วย ผู้นำของต้องจำกัดเข้ามาหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร

หรือนำผ่านราชอาณาจักรโดยที่ยังไม่ได้รับอนุญาตจากส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความผิดตามกฎหมายที่กำหนดนั้น และมีความผิดตามกฎหมายศุลกากรด้วย

รูปที่ 1.2 ของจำกัด

ของต้องจำกัด และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. พ.ร.บ.ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 กำหนดการนำเข้าทองคำ แร่ทองคำ หรือเนื้อทองคำ (ไม่รวมเครื่องรูปพรรณทองคำ)
2. พ.ร.บ.ควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2476 กำหนดการนำเข้ายุทธภัณฑ์ อาวุธและเครื่องอุปกรณ์ของอาวุธนั้น ๆ รวมทั้งเคมีและเครื่องมือที่ใช้ในการสงคราม
3. พ.ร.บ.อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 กำหนดการนำเข้าของตามที่ระบุข้างต้น
4. พ.ร.บ.วิทยุคมนาคม พ.ศ. 2498 กำหนดการนำเข้าและส่งออกวิทยุคมนาคม เครื่องและส่วนของเครื่องวิทยุคมนาคม
5. พ.ร.บ.ไฟ พ.ศ. 2486 กำหนดการนำเข้าไฟ
6. พ.ร.บ.ยาสูบ พ.ศ. 2509 กำหนดการนำเข้าและส่งออกต้นยาสูบ ใบยา ยาเส้น และยาสูบ
7. พ.ร.บ.สุรา พ.ศ. 2493 กำหนดการนำเข้าและส่งออกสุราที่มีปริมาณเกินกว่า 1 ลิตร
8. พ.ร.บ.แร่ พ.ศ. 2510 กำหนดการนำเข้าและส่งออกแร่ดีบุก แร่อื่น ๆ

9. **พ.ร.บ.ปริมาณเพื่อสันติ พ.ศ. 2504** กำกัฒการนำเข้าและส่งออก วัสดุนิวเคลียร์พิเศษ วัสดุพลอยได้ หรือวัสดุต้นกำลัง เช่น พลูโตเนียม ยูเรเนียม หรือวัสดุกัมมันตภาพรังสี
10. **พ.ร.บ.ปุ๋ย พ.ศ. 2518** กำกัฒการนำเข้า การนำเข้าผ่าน ซึ่งปุ๋ย (ปุ๋ยเคมี)
11. **พ.ร.บ.กักพืช พ.ศ. 2507** มีทั้งห้ามการนำเข้า กำกัฒการนำเข้า การส่งออกและนำเข้าผ่านราชอาณาจักร พืชควบคุมบางชนิดที่เป็นพาหะโรคพืช และการระบาดของศัตรูพืช
12. **พ.ร.บ.พันธุ์พืช พ.ศ. 2518** กำกัฒการส่งออกซึ่งพันธุ์พืชสงวน พันธุ์พืชควบคุมและพันธุ์พืชอนุรักษ์
13. **พ.ร.บ.การประมง พ.ศ. 2490** กำกัฒการนำเข้าและการส่งออกสัตว์น้ำทุกชนิด
14. **พ.ร.บ.โรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499** กำกัฒการนำเข้า ส่งออกและนำเข้าผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์และซากสัตว์
15. **พ.ร.บ.ยา พ.ศ. 2510** กำกัฒการนำเข้าและการส่งออกยา
16. **พ.ร.บ.เครื่องสำอาง พ.ศ. 2517** กำกัฒการนำเข้าและการส่งออกเครื่องสำอางสำเร็จรูป
17. **พ.ร.บ.วัตถุมีพิษ พ.ศ. 2510** กำกัฒการนำเข้า ส่งออกและนำเข้าผ่านราชอาณาจักรซึ่งวัตถุมีพิษธรรมดาและวัตถุมีพิษร้ายแรง สารเคมีต่าง ๆ
18. **พ.ร.บ.โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปะวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504** กำกัฒการส่งหรือนำออกนอกราชอาณาจักรซึ่งโบราณวัตถุหรือศิลปะวัตถุ
19. **พ.ร.บ.มาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522** กำกัฒการส่งออกสินค้าที่มีประกาศให้เป็นสินค้ามาตรฐาน ซึ่งปัจจุบันได้แก่ ข้าวหอมมะลิไทย ปอพอก ข้าวโพด เมล็ดละหุ่ง ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง แป้งมันสำปะหลัง ปูนูน ข้าวฟ่าง ไม้สักแปรรูป ถั่วเขียว และปลาป่น
20. **พ.ร.บ.มาตราซัง ตวง วัด พ.ศ. 2542** กำกัฒการนำเข้า เครื่องชั่ง เครื่องตวงและเครื่องวัด
21. **พ.ร.บ.วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535** กำกัฒการนำเข้าและส่งออกสารเคมี ผลิตภัณฑ์ที่มีวัตถุอันตรายผสมอยู่ หรือเคมีภัณฑ์ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายที่นำไปใช้ในทางอุตสาหกรรม การเกษตร การประมง และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทางปศุสัตว์ ทางสาธารณสุข และด้านพลังงาน (ก๊าซปิโตรเลียม)
22. **พ.ร.บ.มาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551** กำกัฒการนำเข้าและส่งออกสินค้าเกษตรบางชนิดที่กำหนดเป็นมาตรฐานบังคับ
23. **พ.ร.บ.มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511** กำกัฒการนำเข้าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
24. **พ.ร.บ. อาหาร พ.ศ. 2522** กำกัฒการนำเข้าและการส่งออกอาหารสำเร็จรูปและอาหารเสริม
25. **กฎหมายอื่น ๆ** เช่น พ.ร.บ. อ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. 2527 พ.ร.บ. ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2525 พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 พ.ร.บ.เครื่องมือแพทย์ พ.ศ. 2531 และโดยเฉพาะ พ.ร.บ.การส่งออกปอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ซึ่งกำกัฒหรือควบคุมการนำเข้า การส่งออกและนำเข้าผ่านราชอาณาจักร สินค้า 100 กว่ารายการ ฯลฯ

ความจำเป็นของการนำเข้าและการส่งออก

ปัจจุบันการนำเข้าและการส่งออกมีความสำคัญและจำเป็น ดังนี้

1. แต่ละประเทศมีความอุดมสมบูรณ์ในทรัพยากรที่แตกต่างกัน และมีความชำนาญเฉพาะด้าน (Specialization) แตกต่างกัน ทำให้ความสามารถในการผลิตสินค้าแตกต่างกัน ตลอดจนประเทศต่าง ๆ ไม่สามารถผลิตสินค้าทุกชนิดตามที่ตนต้องการขึ้นใช้เองภายในประเทศได้ จึงทำให้ต้องมีการนำเข้าและการส่งออกซึ่งกันและกัน เพื่อให้ได้สินค้าหรือบริการที่ตนขาดแคลนและมีความต้องการ
2. การสั่งซื้อสินค้าบางอย่างจากต่างประเทศ (นำเข้า) อาจมีราคาถูกกว่าที่ผลิตขึ้นเองภายในประเทศ
3. การส่งออกสินค้าต่าง ๆ เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถระบายสินค้าคงเหลือจากการอุปโภคบริโภคภายในประเทศ
4. การนำเข้าและการส่งออก มีส่วนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และรัฐเองก็มีรายได้สูงขึ้นในรูปแบบของภาษีต่าง ๆ
5. แต่ละประเทศจะได้รับประโยชน์ จากหลักความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศคู่ค้า

บทบาทของการนำเข้าและส่งออก

ในโลกยุคใหม่การนำเข้าและการส่งออกมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมโลก ดังนี้

1. การนำเข้าทำให้ประชาชนมีสินค้าต่าง ๆ เพื่อการอุปโภคบริโภคมากขึ้น ทำให้การกินการอยู่ดีขึ้น
2. การนำเข้าสินค้าทุนและวัตถุดิบ จะเป็นฐานที่จำเป็นและสำคัญสำหรับการขยายการผลิต
3. เป็นการโอนอำนาจการซื้อจากประเทศหนึ่งไปอีกประเทศหนึ่ง
4. การส่งออกมีผลต่อดุลการค้า และดุลการชำระเงินของประเทศ
5. การส่งออกเป็นการระบายสินค้าส่วนเกินที่เหลือจากการอุปโภคบริโภคภายในประเทศ
6. ทำให้เกิดการยกระดับหรือปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น
7. การส่งออกเป็นที่มาของรายได้เพื่อนำมาซื้อสินค้าเข้า (Exports Pay for Imports)
8. ทำให้รัฐบาลมีรายได้สูงขึ้นในรูปแบบของการเก็บภาษีอากร ภาษีศุลกากรขาเข้า ภาษีการค้า ภาษีเงินได้ ค่าธรรมเนียมและอื่น ๆ
9. ในด้านการส่งออก ถือว่าเป็นการหลีกเลี่ยงที่ต้องจับตลาดภายในประเทศเพียงอย่างเดียวซึ่งอาจมีการแข่งขันที่รุนแรง
10. เป็นการสร้างโอกาสทำกำไรให้สูงขึ้น

ภาพรวมของการนำเข้าและการส่งออกของไทย

การดำเนินนโยบายการนำเข้าและส่งออกของรัฐบาลนั้น มีจุดประสงค์ทั้งหมดเพียงอย่างเดียว คือ เพื่อให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี ปัจจุบันประเทศไทยมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวประมาณ 1,400 เหรียญ ต่อคน ต่อปี แต่ยังมีปัญหาในเรื่องการกระจายรายได้ เนื่องจากคนรวยก็ยังรวยอยู่ขณะที่คนจนก็ยังจนอยู่ หากประเทศไทยต้องการให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดีเท่าเทียมกับประชาชนของประเทศอุตสาหกรรมใหม่อื่น ๆ เช่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน ฮองกง รัฐบาลไทยจะต้องใช้ความพยายามอย่างยิ่งที่จะให้คนไทยมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวถึง 3,000 เหรียญ ต่อคนต่อปี รัฐบาลจึงส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศเพื่อให้เกิดการสร้างรายได้ให้ประเทศไทย ดังนี้

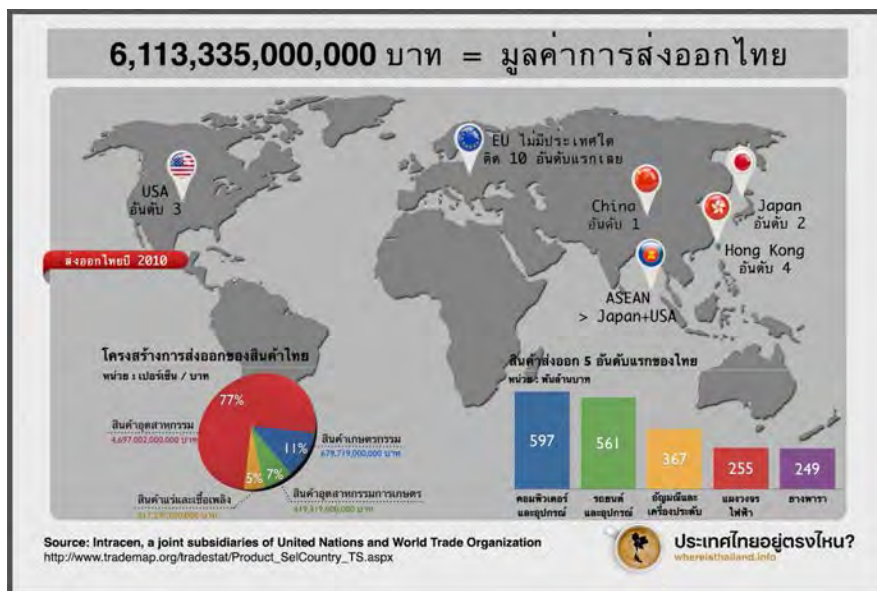
1. ด้านการนำเข้า ประเทศไทยได้ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (2504 - 2509) โดยเน้นการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) และได้ใช้นโยบายการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า (Import Substitution) ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 (2510 - 2514) โดยการส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า ซึ่งนับได้ว่าประสบความสำเร็จพอสมควร ดังจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีมูลค่าการนำเข้าลดลง โดยเฉพาะสินค้าอุปโภคบริโภค อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าจากการส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศมิผลทำให้มีการนำเข้าสินค้าทุนเพิ่มขึ้น ซึ่งก็เป็นการเพิ่มสมรรถนะในการผลิตภายในประเทศ ทำให้เกิดการจ้างงาน แม้ว่ามูลค่าเพิ่ม หรือกำไรส่วนหนึ่งจะตกเป็นของคนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนก็ตาม

2. ด้านการส่งออก เมื่ออุตสาหกรรมในประเทศไทยสามารถผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าได้ถึงขั้นหนึ่ง ความสามารถในการผลิตดีขึ้น ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี รัฐบาลจึงได้เปลี่ยนนโยบายมาเป็นการผลิตเพื่อการส่งออก ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 (2515 - 2519) เมื่อสามารถผลิตสินค้าเพียงพอแก่การอุปโภคบริโภคภายในประเทศแล้ว ผลผลิตที่เหลือจึงต้องผลักดันให้มีการส่งออก รัฐบาลจึงได้มีการส่งเสริมการส่งออกอย่างจริงจัง ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 จนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากโครงสร้างของประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม สินค้าส่งออกส่วนใหญ่จึงเป็นสินค้าเกษตร ซึ่งมีราคาต่ำ ขณะที่จำเป็นต้องนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรม สินค้าทุนและวัตถุดิบ เช่น เครื่องจักร เหล็ก พลาสติก วัตถุดิบต่าง ๆ และน้ำมันเชื้อเพลิงจากต่างประเทศ ส่งผลให้เกิดการขาดดุลการค้าและดุลการชำระเงิน

3. การพิจารณาเรื่องการค้าระหว่างประเทศ จำเป็นต้องคำนึงทั้งสองทาง คือ ทั้งในด้านการนำเข้าและการส่งออก ในแต่ละปีประเทศไทยมีการส่งออกประมาณ 30% และนำเข้าประมาณ 40% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ โดยสองส่วนรวมกันแล้วเกือบ 70% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ถ้าพิจารณาในอดีตพบว่า บทบาทการส่งออกไทยทำได้ดีมากแล้ว ทั้งตัวสินค้า ตลาด แต่โครงสร้างสินค้าส่งออกเปลี่ยนไปมาก เมื่อก่อนสินค้าออกที่สำคัญของไทย ได้แก่ ข้าว ดีบุก ยางพารา ข้าวโพด ในระหว่างปี 2504 - 2509 สินค้าทั้ง 4 ประเภทนี้มีมูลค่าถึง 70% ของการส่งออก แต่ปัจจุบันโครงสร้างสินค้าส่งออก

เปลี่ยนแปลงไป สัดส่วนของสินค้าเกษตรกรรมลดลงเรื่อย ๆ จาก 70% ลงมาเป็นประมาณ 20% ในขณะที่การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จาก 30% มาอยู่ประมาณ 70% สินค้าอุตสาหกรรมที่ส่งออกหลัก ๆ ได้แก่ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เม็ดพลาสติกและผลิตภัณฑ์ แผงวงจรไฟฟ้า ฯลฯ แสดงว่าโครงสร้างเศรษฐกิจของไทยเปลี่ยนไป โดยเฉพาะโครงสร้างของการส่งออกทั้งในเรื่องของตลาดและสินค้าส่งออก ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าปริมาณการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมทั้งช่วงห่างจากสินค้าเกษตรไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปี 2528 ประเภทสินค้าส่งออกใหญ่ ๆ คือ สินค้าอุตสาหกรรม สินค้าเกษตร สินค้าเกษตรอุตสาหกรรม และน้ำมันสำเร็จรูป

นอกจากโครงสร้างของสินค้าแล้ว โครงสร้างของการตลาดก็มีการเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ ตั้งแต่ปี 2527 ไทยส่งสินค้าไปขายสหรัฐฯ เป็นอันดับ 1 ประชาคมยุโรปเป็นอันดับ 2 และญี่ปุ่นเป็นอันดับที่ 3 ตามลำดับ แต่ในปัจจุบันไทยส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนมากเป็นอันดับ 1 ตามด้วยสหรัฐฯ ญี่ปุ่น จีน และสหภาพยุโรปตามลำดับ

รูปที่ 1.3 ตัวเลขการส่งออกของไทยไปยังต่างประเทศ

ถ้าพิจารณาด้านการนำเข้า จะพบว่าตัวเลขมูลค่าการนำเข้าเพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยเฉลี่ยเพิ่มปีละ 29% ในขณะที่มูลค่าการส่งออกเพิ่มประมาณปีละ 25% การที่ฐานการนำเข้าใหญ่กว่าฐานการส่งออกนี้ มีผลทำให้เกิดปัญหาการขาดดุลการค้า ซึ่งยังมีความแตกต่างกันเท่าไร ภาวะการขาดดุลยิ่งสูงขึ้นเท่าไร จะเห็นได้ว่าปริมาณการนำเข้าของไทยจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ ยกเว้นในช่วงปี 2525 - 2529 เนื่องจากกระแสนั้นเป็นระยะที่เศรษฐกิจตกต่ำ ในช่วงก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจประเทศไทยมีมาตรการชะลอเงินกู้

โดยการขึ้นอัตราดอกเบี้ย เพื่อไม่ให้คนใช้จ่ายมาก ทำให้การนำเข้าลดลงประมาณ 3 - 4% แต่ก็กลับเพิ่มขึ้นตามเดิม เมื่อมีการยกเลิกมาตรการดังกล่าว ตลาด 5 แห่งที่นำเข้า คือ อาเซียน จีน ญี่ปุ่น สหรัฐฯ และสหภาพยุโรป โดยนำเข้าจากญี่ปุ่นมากที่สุด รองลงมาคือประชาคมยุโรป และที่สามเป็นอาเซียน และสหรัฐฯ ในจำนวนทั้งหมด 5 แห่ง มีมูลค่าถึง 75% ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด

สินค้าที่นำเข้าส่วนใหญ่ ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง สินค้าทุน วัตถุดิบและสินค้าขั้นกลาง เครื่องอุปโภคบริโภค สินค้าฟุ่มเฟือยต่าง ๆ ยานพาหนะ และสินค้าอื่น ๆ

4. จากแนวโน้มดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการนำเข้าสินค้าส่วนใหญ่เป็นการนำเข้ามาเพื่อผลิต ซึ่งสังเกตได้ว่า หากช่วงใดมีมูลค่าการส่งออกสูง มูลค่าการนำเข้าจะสูงขึ้นด้วย เนื่องจากการนำเข้าสินค้าทุน เครื่องจักรและวัตถุดิบเข้ามาผลิตเพื่อการส่งออก ขณะที่การนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคยังอยู่ในระดับคงที่ ทำให้แม้จะมีการส่งออกเพิ่มแต่ก็มิได้ทำให้ดุลการค้าลดลง ปัญหาอยู่ที่ว่าการขาดดุลการค้าคุ้มหรือไม่ ถ้าจะพิจารณาในเรื่องปัญหาดุลการค้าจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยขาดดุลการค้าตั้งแต่ปี 2500 ทั้งนี้มีสาเหตุเนื่องจาก

4.1 ไทยขาดแคลนเทคโนโลยี ต้องซื้อเทคโนโลยีเข้ามา แม้กระทั่งเรื่องของโทรศัพท์ซอฟต์แวร์ต่าง ๆ เครื่องโทรคมนาคมต่าง ๆ

4.2 ขาดดุลด้านทรัพยากรสินทางปัญญา และขาดดุลทรัพยากร เช่น เชื้อเพลิง น้ำมัน ก๊าซ เหล็ก เครื่องจักร วัตถุดิบ เทคโนโลยีต่าง ๆ

จะเห็นได้ว่า ตราบดที่ประเทศไทยยังมิได้มีการแก้ปัญหาโครงสร้างเหล่านี้ ประเทศไทยก็ยังคงต้องขาดดุลการค้าอยู่ตลอดไป อย่างไรก็ตาม ปัญหาดุลการค้าจะไม่เกิดปัญหารุนแรงนักหากไม่ก่อให้เกิดการขาดดุลการค้าเงินตามมา

ปัญหาที่น่าเป็นห่วงของการค้าระหว่างประเทศของไทย คือ

1. สินค้าส่งออกของไทยยังมีน้อยประเภท โดยสินค้าเด่นยังมีจำนวนจำกัด ได้แก่ สิ่งทอ ข้าว ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ยางพารา อัญมณี แผงวงจรไฟฟ้า อาหารทะเลกระป๋อง กุ้งสดแช่เย็น รองเท้าและชิ้นส่วน รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เม็ดพลาสติกและผลิตภัณฑ์พลาสติก คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ สินค้าเด่น 10 ตัวดังกล่าว มีมูลค่าประมาณ 55% ของการส่งออก สินค้าออกหลายตัวมีปัญหาราคาขึ้น ๆ ลง ๆ ไม่แน่นอน สินค้าอุตสาหกรรมบางชนิดต้องอาศัยวัตถุดิบจากต่างประเทศ เช่น อัญมณี ต้องอาศัยวัตถุดิบจากศรีลังกา สิ่งทอต้องอาศัย ผ้า ผ้ายา เคมีภัณฑ์ นำเข้าจากต่างประเทศประมาณ 60% ของมูลค่าการส่งออก

2. การพึ่งพาตลาดหลักเพียงไม่กี่ประเทศ แม้ปัจจุบันจะพยายามขยายตลาดไปในอเมริกาใต้และยุโรปตะวันออก แต่ไทยยังอาศัยตลาดเพียง 3 แห่งเป็นหลัก คือ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น ซึ่งมีปัญหาการกีดกันการค้าทั้งสิ้น

3. ปัจจุบันการดำเนินการค้าระหว่างประเทศมีกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศรองรับ คือ กฎของ GATT/WTO โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้

3.1 การกีดกันการค้าจะเกิดขึ้นได้ด้วยภาษีเท่านั้น การใช้ภาษีศุลกากรถือเป็นเครื่องมือกีดกันที่ชอบธรรม และอนุญาตให้ทำได้ เหตุผลที่อนุญาตให้ใช้ภาษีเนื่องจากสามารถเห็นชัด (โปร่งใส) ว่าสินค้าตัวนั้น ๆ ต้องเสียภาษีเท่าไร ซึ่งจะแตกต่างกับการใช้มาตรการกีดกันที่มีใช้ภาษี เช่น การห้ามนำเข้า การจำกัดปริมาณ การกำหนดให้ต้องขอใบอนุญาตนำเข้า

3.2 ต้องปฏิบัติต่อเพื่อนอย่างเท่าเทียมกัน และเท่าที่ท่านปฏิบัติต่อตน หรือถือหลักการที่เรียกว่า **Most Favoured Nation Treatments : MFN** ซึ่งไทยแปลว่า การปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งและหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment)

3.3 การผูกพันอัตราภาษีไว้ที่ระดับหนึ่ง เช่น 5% ก็ไว้ที่ 5% ไม่สามารถจะสูงขึ้นกว่านั้นได้ ถ้าสูงขึ้นกว่านั้นต้องมีการเจรจา

3.4 ยึดหลักการเจรจาในกรณีที่เกิดข้อพิพาททางการค้าในช่วงที่เกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอย และการค้าลดลง เกิดการกีดกันการค้ารุนแรงมากขึ้น ซึ่งการกีดกันการค้าสามารถกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น ในอดีตฝรั่งเศสซื้อเครื่องเล่นวิดีโอเข้าประเทศมาก ก็ย่ำดำนนำเข้าเครื่องเล่นวิดีโอเข้าไปในประเทศ ไกลออกไป 200 กิโลเมตร ทำให้ญี่ปุ่นต้องขนสินค้าจากชายทะเลขึ้นฝั่ง 200 กิโลเมตร มีเจ้าหน้าที่ตรวจสินค้าเพียง 1 คน ทำให้สินค้าผ่านได้ยากขึ้น บางประเทศออกกฎหมายกีดกันสินค้าจากต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกาออกนโยบาย Buy American โดยเน้นการซื้อสินค้าที่ผลิตภายในประเทศเท่านั้น เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจภายใน รวมทั้งการใช้กฎหมายมาตรา 301 บังคับให้ประเทศผู้ค้ายอมปฏิบัติตามที่ตนต้องการ จึงทำให้ต้องมีการประชุม เพื่อลดอุปสรรคทางการค้าแก่กัน

4. กฎหมายมาตรา 301 ของสหรัฐอเมริกา เป็นเรื่องที่สหรัฐฯ ต้องการที่จะแก้ไขปัญหาขาดดุลการค้าและปัญหาดุลการชำระเงินของตนเอง โดยใช้ความได้เปรียบทางการค้าของตนเอง คือ ทรัพย์สินทางปัญญา ดังนั้น ตั้งแต่ปี 2528 สหรัฐอเมริกาต้องการให้คุ้มครองลิขสิทธิ์ สิทธิบัตรคอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ เครื่องหมายการค้า โดยใช้เครื่องมือ 2 อย่างในการกดดันหรือบีบบังคับ คือ มาตรา 301 และการตัดโควต้า จี เอส พี

5. มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่มีใช้ภาษี (Non - Tariff Barriers) ของประเทศต่าง ๆ นับวันจะทวีความรุนแรงและมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น

6. ปัญหาด้านกระบวนการส่งออกของไทยล่าช้ามาก

7. ปัญหาโครงสร้างภาษีอากรของไทยทั้งระบบ

8. ประเทศไทยขาดแคลนนักเจรจา/นักต่อรองการค้าระหว่างประเทศ

9. สินค้าส่งออกของไทยส่วนใหญ่ยังเป็น OEM

10. ภาคการส่งออกของไทยต้องประสบปัญหาอุปสรรคเดิม ๆ ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ต้นทุนขนส่งและ Logistics สูง ต้นทุนค่าจ้างแรงงานสูง การขาดแคลนวัตถุดิบ ผู้ส่งออกบางรายไม่มีจรรยาบรรณในการทำธุรกิจ ฯลฯ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีความผูกพันและต้องพึ่งพาการค้าระหว่างประเทศ (การนำเข้าและการส่งออก) มากขึ้นตามลำดับ ในขณะที่เดียวกันมาตรการกีดกันทางการค้ารูปแบบใหม่ ๆ ได้ถูกนำออกมาใช้อย่างกว้างขวาง ถึงแม้จะมีการจัดตั้งองค์การการค้าโลก (WTO) ขึ้นมาเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2538 ก็ตาม มิได้มีความศักดิ์สิทธิ์อย่างที่ทุกฝ่ายคาดหวังไว้ เช่น ความขัดแย้งทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน นอกจากนี้ ลักษณะความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ในการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกของไทยในสินค้าหลาย ๆ ตัวเริ่มหมดไป ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องปรับกลยุทธ์การค้าระหว่างประเทศ การเจรจา และการยกระดับประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น เพื่อเตรียมพร้อมกับสงครามการค้าโลกที่เกิดขึ้นในขณะนี้

ความรู้เกี่ยวกับ GSP

1. ความหมายของ GSP (Generalized System of Preferences)

ระบบการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป : GSP หมายถึง สิทธิพิเศษทางการค้าที่ประเทศพัฒนาแล้วให้แก่สินค้าที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศที่กำลังพัฒนา โดยการยกเว้นหรือลดหย่อนอากรขาเข้าแก่สินค้าที่อยู่ในข่ายได้รับสิทธิพิเศษทางการค้า ทั้งนี้ประเทศที่ให้สิทธิพิเศษฯ จะเป็นผู้ให้แต่เพียงฝ่ายเดียวโดยไม่หวังผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น และไม่มีการเลือกปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย

2. ความเป็นมาของ GSP

ผลจากการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการค้าและการพัฒนาสหประชาชาติ (United Nations Conference on Trade and Development : UNCTAD) เมื่อปี 2511 ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย ที่ประชุมได้มีมติในเรื่องสำคัญต่อประเทศกำลังพัฒนาเรื่องหนึ่ง คือ การให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรแก่ประเทศกำลังพัฒนาโดยประเทศผู้ซื้อหรือผู้นำเข้าซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว จะยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าที่นำเข้าจากประเทศกำลังพัฒนาและเป็นที่มาของโครงการหรือแผนงานที่มีชื่อเป็นทางการว่า “ระบบการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป” (Generalized System of Preferences : GSP) อันเป็นมาตรการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศและเป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศกำลังพัฒนาในการขยายตลาดเข้าไปในประเทศที่พัฒนาแล้ว

3 วัตถุประสงค์ของ GSP

วัตถุประสงค์ของการให้ GSP เพื่อเพิ่มรายได้จากการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการผลิตสินค้าส่งออก รวมทั้งเร่งรัดอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายด้วย อันเป็นผลให้ประเทศกำลังพัฒนามีรายได้จากเงินตราต่างประเทศมากขึ้น